

BIBLIOFIL®

InfoBrev 2-2006

Radiobrikker i Horten

Horten bibliotek er i gang med en test av RFID-teknologi sammen med Bibliotek-Systemer. Vi prøver ut selvbetjent utlån med radiobrikker på flere typer medier: bildebøker, cd-plater/lydbøker, DVD og VHS. Ca 2800 enheter er med i testen, derav 1700 bildebøker.

Biblioteket bygget et bokslott i barneavdelingen for å avgrense de mediene som skulle være med i testen. Selvbetjeningssenheten står ved inngangen til slottet, og portal er plassert lokalt i barneavdelingen. Det bør nevnes at biblioteket ikke har boksikrings-system fra før.

Hvilke problemer støter vi på?
RFID-brikkene til DVD har så liten rekkevidde at alarmportalen ikke oppfatter signalene. Det har vi så langt løst ved å sette en ekstra brikke på omslaget.

Lydbøker er også en utfordring. Det oppstår problemer når lydbøkene har mer enn 3-5 cd'er. Vi leter etter egnet emballasje der platene ikke blir liggende rett over hverandre, noe som hindrer registrering og

utslag på alarm. De omslag som finnes på markedet i dag er ikke gode nok. Derfor må lydbøker med mange cd'er lånes ut manuelt i skranken.

Hvilke positive erfaringer har vi gjort?
Utlånet går svært raskt. Utlånsenheten kan lese opp til 15 enheter om gangen, men programmet gir låneren beskjed om å begrense antallet til 5 om gangen, slik at man har kontroll med det som skjer. Systemet er svært enkelt: Man setter lånekortet ned i en kortleser, legger bøkene på det markerte feltet på bordplata, tar ut lånekortet og kvitteringen kommer automatisk. Dersom det er feil ved mediene eller melding på låneren, ber en stemme (Lills) låneren om å henvende seg «til en som jobber her».

For personalet betyr radiobrikkene at den fysiske arbeidsbelastningen blir sterkt redusert.

Kortleser og «utlånsplate».

Hvordan reagerer lånerne?

De er overrasket over at utlånet skjer så raskt, og de trenger litt forklaring første gang for å være sikre på at det de har gjort er riktig. Generelt er de positive, særlig barna. De sier at det er morsomt, kult og «vi får leselyst av dette». Voksne uttrykker til en viss grad bekymring for at personalet skal bli rasjonalisert bort.

Horten bibliotek er fornøyd med prosjektet så langt. De problemer vi har støtt på var vi forberedt på. Vi forventer at det vil finnes løsninger på sikt. Derfor vil vi i løpet av 2006 innføre teknologien i hele biblioteket.

Berit Borgen, Horten bibliotek

Systemansvarlig Knut Hellum og biblioteksjef Berit Borgen.

:: leder ::

ETTER BIBLIOTEKMØTET

Det 70. bibliotekmøte er avsluttet med rekorddeltagelse. Møtet arrangeres i et samarbeid mellom Norsk bibliotekfor-ening og Bibsys, og det er ikke til å legge skjul på at det blir en overvekt av fagbibliotektemaer. Fagbibliotekene dominerer også på andre måter. Det er kanskje ikke en heldig kombinasjon å blande Bibsys' brukermøte med biblio-teknetet.

På den annen side, for første gang var Bibliotek-Systemer As hovedspon-sor, og vi hadde satset mye på en god plassering på utstillingen. Mange inter-esserte besøkte oss på standen, og

Torkel Hasle
daglig leder

det var mange positive tilbake-meldinger å høre. Det varmer alltid, og vi bringer det med hjem til de som fortjener rosen.

Av interessante temaer var det bl.a et arrangement om scenarier for bibliotekene i 2020, og et om Norsk Digitalt Bibliotek, deriblant

Min Side. Det ble opplyst at Min Side kommer før eller siden (ingen dato ble nevnt), til tross for at prosjektet er utsatt på ubestemt tid.

Systemleverandørene har fått en henvendelse fra Min Side om en kobling mot Felles lånekort, noe det jobbes med.

Inntrykket er nok at det sies og skrives mye, men gjøres lite, iallfall sentralt. Penger synes å mangle, men også evne til gjennomføring. Penger er ikke løsningen på alle utfordringer. Det må mennesker til for å utvikle og teste nye løsninger, og det skal legges til rette for å ta disse i bruk. Og ikke minst, man må gjennomgå nye måter å organisere tingene på.

Bibliotek-Systemer hadde en godt besøkt presentasjon som var delt i tre: først noe vi kalte Bibliofilosofi – våre tanker og strategi for den videre utvikling, så en presentasjon av våre løsninger med vekt på det vi er alene om eller best på, til slutt en skisse til ny lånerportal – bib.no. Alle som møtte opp var så heldig å få med seg en USB minnepinne.

Vår strategi bygger på det vi kan kalle «Den pragmatiske systemutvikling», dvs at vi tester ut at ny funksjo-nalitet virkelig fungerer, og at det lar seg utvikle. Det er på mange måter samme prinsipp som Internett er utviklet etter, og det har jo vist seg å være en suksess, også teknologisk.

Det viktigste er er å unngå følgende: «Når det meste er sagt og gjort, er mere sagt enn gjort!»

Joggeskoproduzenten NIKE har et slagord som gjerne kunne vært vårt: «Just do it!»

Torkel Hasle

AKERSHUS

Regionale samsøk er i farten for tiden. Vi bringer erfaringer fra Akershus – og planer fra Vestfold. (Nå har Vestfold riktignok kommet lenger enn bare planer i skrivende stund, men dog ...)

Akershus fylke: På veg mot

«Det samulause...»

Mange steder i landet arbeides det med å bygge bibliotekene sammen i tettere nettverk. En klar definisjon på «det saumlause biblioteket» har vi kanskje ikke, men begrepet inneholder mange faktorer, både fysiske og virtuelle. Fylkesbiblioteket i Akershus (FiA) har i mange år drevet én av disse faktorene, nemlig ei godsru-te som frekventerer folkebibliotekene i fylket og Deichmanske bibliotek minst en gang i uka. Denne ruta (bilen heter MiniFiA) finansieres helt og holdent av FiA. I år har vi til og med bestilt en helt ny bil for formålet. Som en annen faktor har vi i ett år nå også hatt på nettet Det regionale samsøket i Akershusbibliotekene (RSA), hvor man i prinsippet kan søke i de bibliotekene som MiniFiA dekker. I dag (april 2006) omfatter samsøket i regionen vår 17 av 22 folkebibliotek og ca 30 grunnskolebi-bliotek i Akershus, FiA, Deichmanske bibliotek og Høgskolen i Akershus: <http://akershus.samsok.no/>.

Hvem bruker det regionale samsøket

Fra før har vi Bibliofilis interne samsøk som bare kan brukes av Bibliofilbibli-otek. RSA er altså det åpne samsøket beregna også på alle andre bibliotek, f.eks. 5 folkebibliotek og alle de videregående og grunnskolenes biblioteker i Akershus – og publikum. Dette skal handle om erfaringene som er gjort med det regionale sam-søket. For bibliotekene i Akershus og en del andre bibliotek har dette blitt en suksess, både for Bibliofil-bibliote-kene og for andre bibliotek. Samar-beidet vårt i Akershus hadde blitt oppfattet som svært urettferdig hvis ikke bibliotek med andre systemer kunne hatt tilgang til søking i biblio-tekene som omfattes av godsrutene våre. I FiA prøver vi å være bevisste på at våre ressurser skal kunne brukes likeverdig av bibliotek med alle typer system. RSA dekker i dag ressur-sene i først og fremst folkebiblio-tek med tilsammen nesten 1 mill. inn-byggere, og representerer dermed det største åpne samsøket i landet utenom BIBSYS. Innholdsmessig dekkes sannsynligvis det aller meste som finnes i landet av folkebibliote-krelevant materiale. RSA er satt opp slik at det skal være katalogbasen til FiA/Skedsmo bibliotek som svarer først. Dette fungerer som regel greit. Statistikken viser at det er en jevn stigning i bruken av RSA, og at de interne bibliotekene (Romeriksbiblio-tekene) er de ivrigste brukerne. Det viser seg imidlertid at RSA brukes for-bausende lite av ikke-Bibliofil-biblio-tek. Vi i FiA må nok ta på oss en god del av skylda for dette. Vi har et stort markedsføringspotensiale her. Det

skal vi gjøre noe med. Publikum er en økende brukergruppe av RSA. Stadig oftere hører vi fra bibliotekene at lånerne har søkt der selv og kommer med utskrifter på materiale de ønsker og i hvilket bibliotek det finnes. Irrita-sjonen hos publikum over ikke å kunne fjernlåne selv er varierende, men stiger gjerne etter at de blir «varmere i trøya». Folk kan levere bøker hvor som helst i fylket. Dette gjelder også på bokbussene. Bibliofil (eller andre biblioteks-system) greier ikke nå å regi-strere en slik innlevering, men vi regner med at vi har en løsning på dette om kort tid, slik at innleveringsbiblio-tekssystemet sender melding til vertsbi-blioteks-systemet om at boka er levert, for å unngå at den blir purret. MiniFiA sørger nemlig for sikker tilbakelevering av bøkene innen ei uke.

Hva mangler – Hva ønsker vi oss nå?

RSA er funksjonsmessig stort sett en kopi av de interne samsøkene som Bibliofil-bibliotekene har rundt omkring. Slik sett er det ingen nyvin-ning – ennå. RSA er altså ikke spesi-elt brukervennlig for publikum – min-dre enn det vanlige websøket i Bibliofil. Dagens lånerne (etter innfør-ing av Felles lånekort) er blitt mer bevisste på at de kan bruke flere bibliotek, og etter hvert blir de skuffet når det ikke står anvist hva de skal gjøre når de finner det de er ute etter i et bibliotek som de ikke bruker.

Vi ønsker

- Et publikumsvennlig grensesnitt. Her trengs det en radikal forbedring som vi vet det arbeides med. Det er viktigere å lage et godt publikums-grensesnitt enn å tilrettelegge for bibliotekarer.
- Mulighet til lånerinitiert innlån, dvs. at lånerne skal kunne bruke RSA som et redskap til å bestille materia-le til sitt hjemmehibliotek (eller til en bokbussholdeplass). Hvilket biblio-tek materialet kommer fra i regio-nen, er ikke vesentlig for låneren.
- Vi ønsker videre at rutetidene til fraktruta vår (og andre transport-muligheter) blir lagt inn i systemet, slik at systemet kan finne den opti-malt raskeste tilgjengeligheten.
- Ei felles «MappaMi» for Akershus-bibliotekene som er koplet til RSA.
- Svarsida skal være sortert på tittel, ikke på bibliotek slik som nå.
- Det skal kunne gjøres avgrensning-er etter at søket er gjort.
- I et fjernlånssamarbeid må det for hvert bibliotek kunne registreres unntak av fjernlånsmulighetene for visse typer materialer (selv om dette prinsipielt strir mot Biblioteklovens intensjoner), slik at det taes med i visninga av poster.
- Mulighet til for oss å redigere innstil-linger og (til en viss grad) utseende på RSA. Vi ønsker også større mulig-heter til å integrere samsøket og websøk i bibliotekets hjemmesider.
- Felles portal for bibliotekene i Akershus. Vi vil på vår side jobbe for å få laget en publikumsportal til Akershus-bibliotekene som integre-rer det regionale samsøket.

Eirik Gaare,

Fylkesbiblioteket i Akershus

VESTFOLD

Regionalt samarbeid i Vestfold

Før jul i 2005 fikk vi endelig på plass en transportordning for bibliotekene i Vestfold. Med fast pris på forsendelse av materiale, og faste besøk av transportbilen 2-5 ganger i uka (avhengig av størrelse på biblioteket), ble det enda mer fart i fjernlånet. Tilbudet til sluttbrukerne ble bedre. Men vi vil ha det enda bedre! Behovet for et samsøk har vært der i flere år allerede, og med transportordningen på plass ble det enda tydeligere. Nå måtte noe gjøres!

En arbeidsgruppe med representanter fra flere av bibliotekene i fylket, har jobbet iherdig med å sette opp en kravspesifikasjon til et samsøk. Hva ønsker vi oss? Hvilke behov har vi? Hva er det mulig å få til? Dagens samsøkløsninger kan gi oss en del av det vi ønsker oss, men det er også mange løsninger vi kunne tenke oss som ikke finnes tilgjengelig enda. Det er derfor viktig for oss å få et system der utvikling blir ivaretatt, og der vi vet at vi kan komme med innspill til gode og

brukervennlige løsninger.

Da vi startet arbeidet vårt med kravspesifikasjon, var det en ting som var gjennomgående hos alle leverandørene. Det var systemer tilpasset bibliotekarene, ikke publikum. Dette har vi sett endringer på i den perioden vi har jobbet, så det ser ut til å gå i riktig retning. Vår viktigste målgruppe er publikum. Vi ønsker å markedsføre bibliotekene via bl.a. samsøket. Det skal være enkelt for publikum å søke og finne det de ønsker seg, for deretter å bestille det og kunne hente det i sitt lokale bibliotek (eller kanskje få materialet tilsendt i egen postkasse?). Det viktigste er ikke hvilket bibliotek som har hva, men hva som faktisk finnes i fylket som helhet. Treffliste som sorterer på tittel er f.eks viktigere enn treffliste som sorterer på eierbibliotek.

Det skal selvfølgelig også være en versjon av samsøket som er tilpasset de bibliotekansatte. De skal få boltre seg i CCL-kommandoer og annet snadder så mye de bare orker. Bare publikum også får et

samsøk som de kan nyttiggjøre seg. Det er det viktigste.

For at alle bibliotekene skal bli tilgjengelige i samsøket, må de ha z39.50-protokollen. Denne har fylkesbiblioteket påtatt seg å kjøpe inn, og vi betaler også for å drifte den frem til og med 2009. Kostnadene i forbindelse med samsøket er det fylkesbiblioteket som tar. Etter anbudskonkurranse og vurderinger av de aktuelle systemene, falt valget på Samsøk fra Bibliotek-Systemer. Nå gleder vi oss til å få opp en versjon for de bibliotekansatte så raskt som mulig, men enda mer gleder vi oss til å få et samsøk for publikum. Nytt design skal komme i sommer, og det gleder vi oss til å lansere for innbyggerne i Vestfold!

Bibliotekene i Vestfold har samarbeid på flere områder. Transportordning og samsøk er to av dem. Muligheter for felles samlingsutvikling, felles reglement og fellesmagasin er andre.

Rigmor Haug, Vestfold fylkesbibliotek

WEBMIN: grafisk systemadministrasjon

Vi vil gjerne minne om vårt verktøy for grafisk systemadministrasjon. Det er kjekt å bruke hvis man vil opprette en ny BIBLIOPIL-bruker eller fjerne noe fra en utskriftsøk f.eks.

I BIBLIOPIL-menyen i Startmeny finnes valget «Webmin(admin)». Velg denne og programmet vil bli åpnet i en nettleser.

Webmin er et fritt tilgjengelig systemadministreringsverktøy for operativsystemet Unix. Et utvalg verktøy har siden 2003 vært installert på våre servere. Vi har plukket ut de delene vi mener er aktuelle for våre kunder. Sidene er engelsk-språklig.

Logg inn som vanlig root-bruker. Webmin er delt inn i 4 hovedgrupper:

- * System
- * Servers
- * Hardware
- * Others

Under System finnes «Users and

groups» hvor man kan opprette nye brukere. Klikk på linken «Create a new user» som finnes over og under listen over eksisterende brukere av systemet. Flere av valgene er allerede fylt ut, legg inn «Username», evt fullt navn i «Real name» og normalt passord. Trykk på knappen «Create» når du er ferdig.

Andre muligheter i System er endring av passord for brukerne, se på prosesser, cronjobber osv.

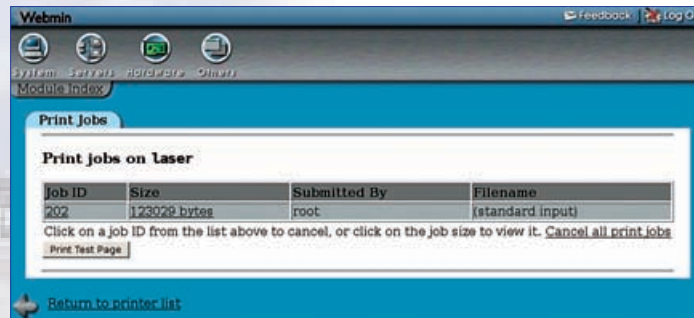
Skriveradministrasjon finnes under «Hardware». Klikk på «Printer Administration». En liste over skrivere kommer opp. Klikk ikke på skrivernavnet i første kolonne, men på et evt tall i kolonnen «Jobs» helt til høyre. Hvis det er utskrifter i kø,

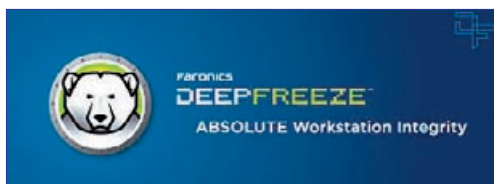
vil en liste over disse komme opp. Et klikk på id-nummeret i første kolonne vil slette utskriften.

En grundigere opplæring i bruk av Webmin er en del av våre systemadministreringskurs.

Mer informasjon finnes på Webmins hjemmesider:
<http://www.webmin.com>.

Da Bibliotek-Systemer installerte Webmin la vi inn en del tilgangsbegrensninger. Hvis man får melding om at man ikke har adgang til programmet, så ta kontakt med vår tekniske avdeling slik at vi kan åpne opp.

DEEP FREEZE

– Nyttig for publikumspcer

Programmet Deep Freeze, som er utviklet av Faronics, er en programvarebasert løsning for gjenoppretting av PCens hard-diskinnhold. Når brukere av maskinen gjør endringer, installerer programmer, sletter filer – eller maskinen rett og slett ikke vil starte pga. virus eller andre programfeil, vil programvaren sette opp maskinen slik den var i utgangspunktet.

Dette er veldig praktisk for skoler og bibliotek som har PCer tilgjengelige for publikum. Ved en rask omstart

av maskinen er PCen tilbake til utgangspunktet. Endringer eller feil forårsaket av en bruker er borte når ny bruker ønsker å benytte maskinen.

Programmet er kompatibelt med Windows 95/98/ME/2000/XP og krever 10 % ledig harddisk. Det er ingen krav til maskinvare (hardware) utover de krav som stilles til operativsystemet.

Det er to moduser på programmet: «Frozen» som betyr at det er slått på, og «Thawed» som betyr at det er slått av. Man starter maskinen i Thawed-

modus når man for eksempel ønsker å installere ny programvare, oppdatere eller gjøre andre endringer. Deretter starter man bare maskinen i Frozen-modus og man er igjen beskyttet mot endringer. Thawed-modus krever et eget passord.

To ulike versjoner av Deep-Freeze er på markedet. Standard- og Enterprised-utgaver, der sistnevnte bygger på den første, men har noen flere funksjoner. De fleste kommer nok langt med standardutgaven.

Velkommen til Bibliofilbrukermøte i Bergen, 11. og 12. mai 2006

På de årlige Bibliofil-brukermøtene samles representanter fra systemleverandøren og ansatte (ikke bare systemansvarlige) fra brukerbibliotek. Det er fritt fram for alle å delta. Brukermøtene er fin anledning til å oppdatere seg faglig og til å utveksle synspunkter og idéer.

Årets møte samler over 100 deltakere, og det sier noe om at Bibliofil-brukerne synes at disse møtene er nyttige! Deltakerne på møtet kommer fra små og store bibliotek, fra land og by, fra skole-, folke- og fagbibliotek og har til sammen mye kompetanse å utveksle med andre brukermøtedeltakere. Den uformelle praten i pausene: «hvordan gjør du det hos deg...» – er ikke minst viktig. Et nettverk av «likesinnede» gjør det enklere å finne ut av ting. Da er det så mye enklere å sende en epost eller ta en telefon – også etter møtet.

I tillegg til faglige foredrag og nytt fra bibliotekene, legger Arbeidsutvalget også opp til gruppearbeid begge dager. Vi tror at det er nyttig å aktivisere deltakerne til å mene noe og bidra med noe selv. I år kan deltakerne mene noe om Bibliofil-moduler og om systemets videre utvikling. Ansatte fra Bibliotek-Systemer vil også være med på gruppene. Som Bibliofil-bruker har du innflytelse! Din stemme blir hørt!

Vi i Arbeidsutvalget legger ned mye arbeid med å sette sammen et godt program, og å legge til rette for at gruppearbeid og læring kan skje i egnede lokaler. Vi er takknemlige for innspill for hvordan brukermøtet kan bli stadig bedre. Like etter møtet vil derfor brukermøtedeltakerne bli bedt om å evaluere årets, og å komme med forslag til neste år.

Da vil vi i Arbeidsutvalget ønske alle deltakerne på årets brukermøte: vel møtt i Bergen i mai til mye faglig og hyggelig samvær og forhåpentligvis til Bergen i sitt beste vårskrud!

På vegne av Arbeidsutvalget, Kirsti Opstad, Leder

Felles lånekort – noen tall

Når dette skrives, 21/4/2006, har Felles lånekort vært i drift i ca. 6 måneder.

Nå har 200 bibliotek «delt ut» lånekort som kan brukes som Felles lånekort. 247 bibliotek har akseptert bruk av lånekort delt ut av andre.

Totalt er det 324 bibliotek som har bestilt nummerserie til produksjon av egne kort. Av 37,266 utdelte lånekort er det 4145, 11.1%, som har brukt dette på flere enn ett bibliotek.

Av Bibliofil-bibliotek er det pr. idag 104 stk. som har slått på bruk av Felles lånekort. Av disse er det også noen skoler.

BIBLIOTEKMØTE

Biblioteksjef Sonja Hveding, Ballangen (til høyre) i samtale med vår bibliotekfaglige konsulent Lill Bjørvik. Vi sier takk til alle som besøkte oss på vår stand i årets Bibliotekmøte i Trondheim, både kunder og ikke-kunder. Vi setter stor pris på kontakten vi får ved slike arrangement, både på dagtid

og i sosiale lag på kveldstid. Vi ser allerede frem til neste gang vi skal møte mange kunder, nemlig i Bibliofil brukermøte i Bergen 11. – 12. mai.

Visning av bestand i trefflisten

I ekspertsoket kan du velge å se egen avdelings bestand først i trefflisten. Bestanden vil da vises slik: 2 5/7 0. I klartekst betyr det at det er 2 eksemplarer inne på din avdeling, i andre avdelinger/filialer er det 5, totalt har biblioteket 7 eks. Det er 0 reserveringer. Dette ordnes for den enkelte bruker i Innstillinger under fanekortet. Skrift/Visning (Lokale avd. og Vis informasjon for lokale avd.)

Tipshjørnet